

• Край наш  
поліський

ТАЄМНИЦІ,

# ЩО ЇХ БЕРЕЖЕ МАЙДАН



**Ми - наМайдані. Такого поселення немає на карті Володимиреччини. Але це місце є на території Великотелковоцької сільсько ради. Майдан – незвичайне історичне місце. І я до нього йду...**

Йду по піску вгору.

Пісок сиплеться у босоніжки і дуже дратує, але я йду. Ще один крок. Ще. Не витримаю і знімаю взуття. Ноги мов обпікає жаром, але я йду. Ще трішки – і вже на маківці пагорба. Перед очима – казковий краєвид. Поряд – ще одне таке ж підвищення. А на північ від мене - темні ліси. На південь - покручене темно-синє зелено-коричневим передивом русло ріки Стир із заплавам и, на яких з гори видно крупні білі лілі. Чи не ці річкові квіти надихали великих людей, які в давнину побували на Майдані Волинського Полісся?

Розкинулися луки. А з-під моїх ніг, з гори вилітають ластівки. Їх так багато! І річкові сірєнькі, і сільські червоногруді зі шпильчастими хвостами, і міські чорно-білі. Всі вони однією-єдиною колонією отаборили обриви і повигрібали-по-видовбували в них гнізда. У деякого малеча вже стала на крило - і від радості, що вона полетіла, скільки галасу на все-всьє небо! Для ластів'ят почалося нове життя. А в нас ще один прожитий рік.

А скільки таких років, десятиліть, віків та епох спресувалось під моїми ногами, у цьому піску -пагорбі? І що тут діялося десять, сотню, тисячу літ тому? Аж поморозь проймає! Не від вітру, а від історії. Ще моторошніше коли уявиш кістки і скарби у піщаній товщі, побачиш людей у дивовижному одязі і їхнє кохання і битви, що тут відгриміли...

Історія - цікава річ. Особливо ж - коли вона перелилась у народні перекази, що йдуть з уст в уста. У кожному - вражаючий фактаж, колоритні постаті і знову ж - спресований час...

Розповідали старші люди з Великих Телкович і показували каменя, що позначав місце, на якому тут стояв монастир. Кажуть, старші люди застали розкопані вали. Атам де нині розрослася картопля, знаходили черепки і залізні речі з далеких часів та предмети ритуального призначення, якими послуговувались під час молінь на капищах. Так що незвичайний і таємничий наш Майдан.

Ми зустрілися з Миколою Онуфрійовичем Блищиком, уродженцем Великих Телкович, але старожилом села Млинок, що в Зарічненському районі. Дідусь Микола гарно виглядає, як на свої 85. Він не вживає спиртного і не палить, зате має 80 внуків, 40 правнуків і сподівається ще з півсотні потримати на руках бо ж "невістки і доньки – вїруючі і родять діток, як Бог пошле ,

Ось що розповів Микола Онуфрійович про Майдан...

- Мав я 12 років і вже служив у наймах. Пас коні. Але всіх дітей, багатих і бідних, тоді за-

ганяли до школи. Хтоңе піде - платить "наклад": штраф. Було визначено дні, в які ми йшли до науки. Гміназія находилась у Кухоцькій Воді, і зі школи, бувало, нас "під лінійку" велина Майдан. Було там дуже гарно. Квіти, райські пахучі кущі, алейки... Доріжки для верхової їзди на прудких арабських конях та для прогулянок на "двоколках"... Наш ієкскурсі називалися "весечка". Вчителі вели нас на греблю покрай Стиру, і нашим очам відкривалася гарна заплава. Стояли різнобарвні човни, "чаечки" і спаровані, по два в купі, човники. На них пани-академіки з Варшави, студенти і майбутні ксьондзи плавали на вперегоні, оглядали береги і природу, спостерігали за птахами, звірами і комахами та вивчали рослинність. Вони плавали аж до Білорусії. А ген там, на другій горі, стояв добротний великий будинок, схожий на санаторій. У ньому проживало "духовне братство", а окремо від нього - мирські відпочивальники. Дім був кам'яний, з гарними вікнами і великою обслугою з Варшави. Була і своя кухня, харчі для якої привозили з Варшави та скуповували у найближчих селах, і своя медслужба, яка лікувала і наших селян. Один хлопчак розпанахав ногу, то медики так її зшили, що з тою ногою він згодом пішов на фронт.

На кожному повороті дороги чи алеї стояли арки, обвиті, як виноградом, квітами. Доріжки були тверді посипані піском. Інші (не знаю, з чого) - сірі. Поруч з алейками стояли розкішні лавочки. А для нас, сільських дітей, найбільшою радістю було побувати на справжній гойдалці, на якій зразу всідалося троє-п'ятеро. А ще були різні снаряди для спортивних занять, які ми теж бачили вперше. Треба визнати, поляки облаштували-ся вміло, по-хазяйськи. Щоб потрапити туди, слід було домовитися з управителем, адже на в'їзді стояли охоронці, а лісом і полем ходили польові наглядачі. Щоб потрапити в академічний ліс, треба було купити особливий дозвіл - "квит". Платили і за гриби, й за ягоди. А не взявши "квит", в ліс ніхто не йшов. Хіба що якомось проскочиш у "казьонне"...

Досі збереглися залишки дому і колодязя. Микола Бліщик згадує:

- Той колодязь був таким глибоким, що, глянувши в ту глибину, лиш одну зірочку бачиш. Вода студена, аж зуби зводить. І всі казали, що вона помічна...

Польські хроніки бережуть згадки про Майдан, як про незвичайне історичне місце. Стиром до міста П'ятка в 1591-93 роках прямували повстанці К. Косинського.

Це було перше велике антифеодалне повстання на Україні проти української і польської шляхти. На Майдані повстанці зупинилися на перепочинок, і шляхтичі вночі їх побили.

Майдан приймав багатьох відомих людей. Серед них - мандрівник, вчений і письменник Василь Григорович-Барський, колекціонер, меценат археолог Богдан Іванович Ханенко, етнограф і письменник Микола Андрійович Маркович (Маркевич), статистик і етнограф Олександр Олександрович Русов, польський поет Юзеф Богдан Залеський, керівник етнографічних експедицій по вивченню України і Білорусії Павло Платонович Чубїнський та багато інших.

Тут проводилися концерти-"співки". А в 1827 році у складі польсько-російсько-української трупи на Майдані побувала і виступала популярна на той час актриса Теофілія Йосипівна Бачинська, якій Стир і наша земля подарували велике неземне кохання. Воно означене у її щоденниках...

І останнє. Польська й українська письменниця Ванда Василевська теж подорожувала нашим Поліссям. Пропливаючи Стиром, вона описала село Біле і вражаючу бідність його мешканців. Чи не наш "Майданек" кілька разів згадується поряд із рікою Стир у її творах?

А вже у наші дні дорогою Ванди Василевської прощував відомий етнограф і письменник Василь Скуратівський. Так що – живе Майдан! Майже десятиліття тут проводилися творчо-мистецькі молодіжні зустрічі, етнографічні експедиції і музично-пісенні фестивалі. А взимову пору в цю місцину приїжджають депутатий і інші відомі люди на полювання іриболовлію.

*Та попри все... сьогодні цей край ще чекає своїх дослідників. Незвіданного тут дуже і дуже багато.*

**Галина ТЕТЕНЬКА.**

**Володимирецький**

**вісник.-2010.-29**

**липня.-С.12**

**берегистарогоруслар. Стиру, щотупідступаєдосамісінькогоі Майдану, моглибагаторозказати...**

Володимирецький Вісник.-2010.-29 липня .-С.12

